

Warszawa, 2009-12-28



MINISTER ROLNICTWA

I ROZWOJU WSI

RR.pro-ak/0506/2009/(6292)

DEKRET
 Biura Prac Senackich
 Wpłynęło dn. 4.01.2010
 nr 9700 podpis

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Odpowiadając na oświadczenie Pana senatora Grzegorza Wojciechowskiego złożone podczas 44. posiedzenia Senatu RP w dniu 20 listopada br., dotyczące realizacji programów „Owoce w szkole” oraz „Szkłanka mleka” przekazuję Panu Marszałkowi odpowiedź na przedstawione w ww. oświadczeniu kwestie.

Dokonując oceny przebiegu realizacji programu w bieżącym semestrze należy uwzględnić fakt, że jest to pierwszy semestr pierwszego roku implementacji programu w Unii Europejskiej. Według informacji Agencji Rynku Rolnego, ogółem w Polsce, umowy na realizację dostaw owoców i warzyw udostępnianych w I semestrze bieżącego roku szkolnego, zawarło 49 dostawców z 2 557 szkołami podstawowymi. Oznacza to, że na koniec I semestru programem zostanie objętych 297 546 uczniów co stanowi ok. 30% grupy docelowej obejmującej 1 076 881 uczniów (a nie 1/7 jak stwierdzono w oświadczeniu). Właściwa jakość i atrakcyjność programu zapewniona od samego początku jego wdrażania, pozwala zakładać, że proces jego upowszechniania będzie bardzo dynamiczny.

Przykładem ilustrującym proces szybkiego upowszechniania się tego rodzaju systemów jest program dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych, popularnie nazywany „Szkłanką mleka”, funkcjonujący w Polsce od roku szkolnego 2004/2005. W pierwszym roku szkolnym wdrażania tego programu liczba szkół w nim uczestniczących wynosiła 4,4 tys., a liczba uczniów 638 tys., natomiast w roku szkolnym 2007/2008 odpowiednio 12 tys. szkół i 2 157 tys. uczniów. Oznacza to, że przy zachowaniu podobnego tempa wzrostu program „Owoce w szkole” w ciągu 4 kolejnych lat szkolnych ma szansę być skierowany do prawie całej grupy docelowej.

Odnosząc się do kwestii zbyt wysokich wymagań, jakie muszą spełniać dostarczane dzieciom owoce i warzywa oraz wynikających z tych wymagań problemów podmiotów dostarczających produkty, należy podkreślić, że program „Owoce w szkole” kierowany jest

do bardzo wymagających odbiorców tzn. dzieci. Priorytety polegające na zapewnieniu jak najwyższej jakości udostępnianych produktów oraz jak największej ich różnorodności zostały określone już w *Strategii Krajowej wdrożenia w Rzeczypospolitej Polskiej programu „Owoce w szkole” w roku szkolnym 2009/2010*, a następnie uwzględnione w rozwiązaniach przewidzianych rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z wdrożeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programu „Owoce w szkole” w roku szkolnym 2009/2010. Różnorodne porcje, składające się z atrakcyjnie podanych owoców i warzyw oraz soków owocowych i warzywnych będą stanowiły podstawowy element postrzegania programu przez dzieci. Mało atrakcyjne, jednolite smakowo i wizualnie porcje nie zapewniają odpowiedniej jakości programu i w długiej perspektywie mogą przyczynić się do uzyskania skutku odwrotnego do zamierzonego.

Na etapie przygotowywania projektu rozporządzenia Rady Ministrów dla obu semestrów roku szkolnego 2009/2010 skalkulowano całkowitą maksymalną wielkość kosztów, które mogą być pokryte z pomocy udzielanej w ramach programu, w przeliczeniu na jedno dziecko. Wartość ta została skalkulowana jako średnia na podstawie danych dotyczących cen detalicznych owoców i warzyw uzyskiwanych w odpowiednim sezonie w ciągu kilku ostatnich lat powiększona o 33% (czyli margines zapewniający spójność budżetu w przypadku znacznych wahań cen dystrybuowanych produktów). Pułap taki zapewnia opłacalność w przypadku dobrze zorganizowanych podmiotów, które dzięki dużej skali prowadzonej działalności skutecznie racjonalizują i ograniczają koszty związane z udostępnianiem dzieciom odpowiednio przygotowanych owoców i warzyw.

Terminy wypłaty pomocy określone zostały na poziomie przepisów wspólnotowych tj. w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 288/2009 z dnia 7 kwietnia 2009 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej przeznaczonej na dostarczanie dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw świeżych i przetworzonych oraz produktów z bananów w ramach programu „Owoce w szkole”. W art. 16 tego rozporządzenia Komisja przewidziała, że wyjątkowo w przypadku programu realizowanego w roku szkolnym 2009/2010, wypłata pomocy odbywa się za pośrednictwem właściwych władz w ciągu czterech miesięcy od dnia złożenia prawidłowo wypełnionych wniosków o pomoc. W kolejnych latach stosuje się krótszy termin, określony zgodnie z art. 11 ust. 2, czyli trzy miesiące licząc od dnia złożenia prawidłowo wypełnionego ważnego wniosku o pomoc.

Niezależnie od powyższego, doświadczenia zebrane przez Agencję Rynku Rolnego w pierwszym semestrze roku szkolnego 2009/2010 posłużyły jako podstawa do opracowania w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi nowelizacji ww. rozporządzenia Rady Ministrów. Zaproponowane w ww. nowelizacji zmiany dotyczą uelastycznienia sposobu udostępniania owoców i warzyw. Jedną ze zmian przewiduje wprowadzenie zamiast konkretnej liczby porcji zawierających dany produkt maksymalnej liczby. W konsekwencji szkoła oraz zatwierdzony podmiot w ramach zawieranej umowy mogą ustalić, jakie produkty ostatecznie zostaną udostępnione dzieciom, zachowując maksymalne limity udziału poszczególnych produktów w liczbie porcji. Podejście to w określonych przypadkach umożliwi ograniczenie dostaw lub wyeliminowanie produktów, które przysparzają dostawcom najwięcej problemów. Ponadto wyeliminowano konieczność krojenia warzyw, tj. marchwi, ogórka i papryki, w słupki – zgodnie z nową propozycją produkty takie mają być pokrojone na części w sposób zapewniający ich swobodne spożycie przez dzieci, bez konieczności ich dodatkowego krojenia.

Program dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych, popularnie nazywany „Szkłanką mleka”, finansowany jest z trzech niezależnych źródeł, tj. środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych dla wszystkich dopuszczonych przepisami Unii Europejskiej placówek oświatowych, środków Funduszu Promocji Mleczarstwa (począwszy od 2006 r.) przeznaczonych dla przedszkoli i gimnazjów oraz dopłaty krajowej pochodzącej z budżetu państwa dla szkół podstawowych (począwszy od września 2007 r.). Dzięki wprowadzeniu dopłaty krajowej od września 2007 r. mleko bez dodatków smakowych udostępniane jest dzieciom w szkołach podstawowych bezpłatnie. Należy zwrócić uwagę, iż w przypadku realizacji programu „Szkłanka Mleka” środki pochodzące z budżetu krajowego stanowią jego główne źródło finansowania - w ogólnej kwocie środków jakie dotychczas zostały przeznaczone na realizację programu środki budżetowe stanowią 68 %. Na dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych z budżetu krajowego Agencja Rynku Rolnego wypłaciła dotychczas ponad 271 mln zł, natomiast ze środków UE w ramach całego programu ok. 115 mln zł i z Funduszu Promocji Mleczarstwa ok. 10 mln zł. Dzięki wprowadzeniu dopłaty krajowej zainteresowanie programem „Szkłanka mleka” znacznie wzrosło, w związku z czym od roku szkolnego 2007/2008 radykalnie zwiększyła się absorpcja środków pochodzących z budżetu UE. Polska zajmuje pierwsze miejsce wśród państw UE pod względem wykorzystania unijnych środków finansowych przeznaczonych na realizację dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych. W roku szkolnym 2008/2009 wykorzystanie środków unijnych na realizację programu ukształtowało się na poziomie 56,7 mln zł w porównaniu z 8,7 mln zł w roku szkolnym 2006/2007. Nie można zatem zgodzić się z twierdzeniem, iż realizacja programu „Szkłanka mleka” jest złym przykładem wykorzystania funduszy unijnych. Obecnie w programie bierze udział ok. 2,33 mln uczniów, tj. prawie trzykrotnie więcej niż przed uruchomieniem dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych, natomiast liczba placówek oświatowych realizujących program wzrosła w okresie ostatnich trzech lat ponad dwukrotnie.

Nie jest również prawdą, iż w roku szkolnym 2009/2010 Agencja Rynku Rolnego nie będzie realizowała programu „Szkłanka mleka”. W celu dalszej realizacji programu, w świetle ograniczonych środków budżetowych, jakie mogą zostać przeznaczone na finansowanie dopłaty krajowej oraz w związku z faktem, iż dopłata krajowa stanowi główne źródło finansowania programu, od 1 grudnia br. wprowadzone zostały zmiany w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 201, poz. 1545). Zgodnie z tymi przepisami dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych wypłacana jest za trzy dni nauki szkolnej w okresie ośmiu miesięcy roku szkolnego. Zmiany powyższe nie powodują jakichkolwiek ograniczeń w dostępie uczniów do otrzymania dofinansowania do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych, jak również nie wprowadzają ograniczeń odnośnie ogólnej liczby dzieci jaka może brać udział w programie. Przez trzy dni w tygodniu w okresie ośmiu miesięcy roku szkolnego dzieci uczęszczające do szkół podstawowych będą miały możliwość bezpłatnego spożywania mleka bezsmakowego. Ponadto w każdym dniu nauki szkolnej spożycie mleka i przetworów mlecznych nadal będzie dofinansowywane ze środków Unii Europejskiej.

Uwzględniając cel i rozwój programu „Szkłanka mleka”, jak również mając na uwadze fakt, iż przez kilka lat Polska prowadziła zakończone sukcesem starania o rozszerzenie przez Komisję Europejską listy produktów objętych systemem dofinansowania

w ramach omawianego programu oraz uzyskała pozycję lidera wśród państw członkowskich UE w zakresie absorpcji unijnych środków budżetowych na przedmiotowy mechanizm, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi uważa za celowe kontynuowanie mechanizmu „Szkłanka mleka”.

Z poważaniem

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Tadeusz Nalewajk
Tadeusz Nalewajk

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (dot. pisma
znak: BPS/DSK-043-2191/09)